

Arkivsak

26/10876-1

Saksbehandler

Thale Styrmoen Hansen

Saksgang

Hovedutvalg for næring, klima og

miljø

Fylkesutvalget

Møtedato

26.08.2026

01.09.2026

Høringssvar - forslag til helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Vestfold fylkeskommune vedtar vedlagte høringssvar til forslag til helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030.
2. Høringssvaret oversendes til Klima- og miljødepartementet innen fristen 15.10.2026.

Sammendrag

Forslaget til ny Oslofjordplan viderefører arbeidet fra 2021, men med tydeligere mål, konkrete frister, sterkere satsing på restaurering og et nytt innsatsområde om å stanse videre nedbygging av strandsonen. Vestfold fylkeskommune er i hovedsak positiv til planen, men mener at statlige økonomiske virkemidler må styrkes dersom målene skal nås.

Bakgrunn og saksgang

Regjeringens forslag til ny Oslofjordplan ble sendt på høring 19.06.2026 med frist for høringssvar satt til 15.10.2026 for kommuner og fylkeskommuner som behandler høringssvaret politisk. Planen bygger på planen fra 2021 og legger til grunn oppdatert kunnskap fra forskning og forvaltning om tilstand, påvirkninger og behov for tiltak.

Saken fremmer vedtak om høringssvaret (Vedlegg 1) til Vestfold fylkeskommune til regjeringens forslag til ny Oslofjordplan (Vedlegg 2). Hovedutvalg for næring, klima og miljø innstiller til fylkesutvalget som fatter endelig vedtak.

Saksopplysninger

Miljøtilstanden i Oslofjorden er fortsatt alvorlig, og arbeidet for Oslofjorden er som et stort restaureringsprosjekt. Det overordnede målet med planen er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet ivaretas. Forslaget til ny Oslofjordplan gjelder for perioden 2026–2033 og bygger på planen fra 2021. Planen legger til grunn oppdatert kunnskap fra forskning og forvaltning om tilstand, påvirkninger og behov for tiltak. Planen skal bidra til å klargjøre ambisjonsnivået og avklare målkonflikter.

Hva er nytt fra forrige Oslofjordplan

Den nye Oslofjordplanen har større vekt på måloppnåelse og gjennomføring enn planen fra 2021. Planen inneholder flere målbare mål, konkrete tidsfrister for flere tiltak, sterkere satsing på restaurering og et nytt innsatsområde om å stanse nedbygging av strandsonen og verdifulle gruntvannsområder.

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030

Planen omfatter hele Oslofjordens nedbørfelt når det gjelder forurensning fra land. For friluftsliv og arealbruk omfatter planen sjøområdene, 100-metersbeltet langs sjøen og 100-metersbeltet langs vassdrag i nedbørfeltet. Det betyr at tiltak både i kystkommunene og lenger inn i landet kan ha betydning for miljøtilstanden i fjorden.

Gjennomførte tiltak

Det er gjennomført eller igangsatt flere viktige tiltak siden 2021, særlig innen avløp, jordbruk og fiskeri. Det er blant annet satt i gang arbeid med nitrogenrensing ved større avløpsanlegg, innført strengere gjødselregelverk og etablert nye nullfiskeområder i Oslofjorden. I Oslofjordplanen fra 2021 ble det foreslått at fylkeskommunene skulle lage en felles regional kystsoneplan for Oslofjorden. Fylkeskommunene stilte seg ikke bak dette forslaget, blant annet fordi de ønsket å prioritere arbeidet med egne regionale planer med størst mulig relevans for eget fylke. Vestfold fylkeskommune har hatt en regional kystsoneplan siden 2022 og har nå arbeidet med ny regional kystsoneplan, som planlegges lagt fram for vedtak i løpet av 2026.

Den nye Oslofjordplanen legger til grunn at arbeidet går for sakte. Regjeringen peker derfor på behovet for å videreføre og forsterke innsatsen etter 2026.

Tilstand og påvirkninger

Tilstanden i Oslofjorden er fortsatt alvorlig. Den økologiske tilstanden er samlet vurdert som moderat, mens den kjemiske tilstanden er dårlig. Fjorden påvirkes særlig av avrenning fra jordbruk, utslipp fra avløp, fysiske inngrep i strandsonen og på sjøbunnen, langvarig overfiske, miljøgifter, mikroplast og klimaendringer. Den samlede belastningen er større enn fjorden tåler.

Ansvar for gjennomføring av tiltak

Planen presiserer at ansvaret for gjennomføring ligger hos de aktørene som er oppført som ansvarlige for hvert enkelt tiltak. Tiltakene er likevel ikke juridisk bindende for kommuner, fylkeskommuner, private aktører eller organisasjoner. For disse aktørene er tiltakene i hovedsak oppfordringer om å bruke egne virkemidler. Dette innebærer at gjennomføringen av planen vil være avhengig av politisk prioritering, administrativ kapasitet og tilgjengelig finansiering hos de ansvarlige aktørene.

Nye tiltak for å nå planens mål

Planen er delt inn i syv innsatsområder; avløp, jordbruk, stanse nedbygging, restaurering, miljøgifter og plastforurensning, sårbare arter og naturtyper, og friluftsliv. Innsatsområdene tar utgangspunkt i de største påvirkningene på fjorden, og hvert område har et eget delmål.

Sammenlignet med planen fra 2021 er den nye planen mer konkret. Den har tydeligere mål, frister for flere tiltak, sterkere satsing på restaurering og et nytt innsatsområde om å stanse nedbygging av strandsonen og verdifulle gruntvannsområder. Planen legger også større vekt på organisering, rapportering og samarbeid med frivillige, forskning, innovasjon og næringsliv.

Innsatsområde 1 - Redusere utslipp fra avløp

Mål: Redusere tilførslene av nitrogen til et nivå som gir god tilstand, i første omgang fram mot 2033. Målet gjelder både avløp og jordbruk.

Avløp er en viktig kilde til nitrogen i Oslofjorden. Planen legger derfor opp til nitrogenrensing, oppgradering av renseanlegg, fornying av ledningsnett og bedre oppfølging av mindre avløpsanlegg. Tiltakene er nødvendige for å bedre tilstanden i fjorden, men vil kreve store investeringer i kommunene. Staten har etablert tilskudd til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning, men det vil fortsatt være behov for betydelig innsats og finansiering framover.

Innsatsområde 2 - Redusere avrenning fra jordbruk

Mål: Redusere tilførselene av nitrogen til et nivå som gir god tilstand, i første omgang fram mot 2033. Målet gjelder både jordbruk og avløp.

Jordbruket er en stor kilde til næringsstoffer og jordpartikler som påvirker Oslofjorden. Planen viser at tiltak allerede har bidratt til å redusere tilførselen av jordpartikler og fosfor, men at det fortsatt er behov for å redusere nitrogen. Aktuelle tiltak er økt bruk av fangvekster, redusert jordarbeiding om høsten, bedre gjødselhåndtering og sterkere vegetasjonssoner langs vassdrag. Tiltakene må samtidig vurderes opp mot hensynet til matsikkerhet og selvforsyning, samt bygge på et oppdatert og helhetlig kunnskapsgrunnlag.

Innsatsområde 3 - Stanse nedbygging

Mål: Stanse videre nedbygging av strandsonen til sjø og av gruntvannsområder, og begrense nedbyggingen av strandsonen langs vassdrag. Målet er å sikre allmennhetens tilgang og bevare verdifulle økosystemer.

Dette er et nytt innsatsområde i planen som derfor er utfyllende kommentert. Planen viser til at store deler av strandsonen rundt Oslofjorden allerede er bygget ned eller privatisert, og at viktige oppvekstområder for fisk og fugl er forringet. Det foreslås derfor sterkere virkemidler for å beskytte strandsonen, gruntvannsområder og kantsoner langs vassdrag.

Tiltakene omfatter et nytt strandsonebrev med tydeligere føringer til kommunene, utredning av sterkere virkemidler for vern av gruntvannsområder og strandsonen, evaluering av byggegrenser langs sjø og vassdrag, samt vurdering av en midlertidig overføring av dispensasjonsmyndighet til Statsforvalteren i kommuner som ikke følger nasjonale føringer. Flere av tiltakene forutsetter et bedre kunnskapsgrunnlag og har som mål å sikre en mer enhetlig og langsiktig forvaltning av strandsonen rundt Oslofjorden.

Innsatsområde 4 - Restaurering av naturverdier

Mål: Betydelig øke restaurert areal i fjorden og fjordens nedbørfelt innen 2030.

Restaurering har fått en tydeligere plass i den nye planen. Staten har etablert egne tilskuddsmidler til restaureringstiltak i Oslofjorden og nedbørfeltet, og det åpnes for mer langsiktig finansiering av større prosjekter. Eksempler på aktuelle tiltak er restaurering av sjøørretbekker, fjerning av vandringshindre, reetablering av kantvegetasjon, restaurering av ålegras og tareskog, og fjerning av fremmede arter.

Innsatsområde 5 - Miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Mål: Forbedre fjordens kjemiske tilstand innen 2030.

Planen viderefører arbeidet med å redusere miljøgifter, forsøpling og mikroplast. Den kjemiske tilstanden i Oslofjorden er dårlig, og flere områder har fortsatt høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mikroplast fra bildekk og veistøv trekkes fram som en viktig kilde. Planen peker også på tiltak for sandfang, forurenset sjøbunn, tapte fiskeredskaper, kasserte fritidsbåter og marin forsøpling.

Innsatsområde 6 - Ivareta sårbare arter og naturtyper

Mål: Øke alders- og størrelsessammensetning, tetthet og biomasse hos indikatorarter, og øke artsmangfold i bløtbunns- og hardbunnsøkosystemer innen 2030.

Planen viderefører innsatsen for å bygge opp igjen fiskebestandene og ta vare på viktige naturtyper. Nullfiskeområder, redskapsbegrensninger, hummerfredningsområder og oppfølging av fiskeriltak er sentrale virkemidler. Planen legger også vekt på å beskytte og restaurere ålegrasenger, tareskog, bløtbunnsområder og andre viktige leveområder. Det planlegges å styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter som f.eks. stillehavsøsters.

Innsatsområde 7 - Fremme et aktivt friluftsliv

Mål: Mer areal i 100-metersbeltet langs Oslofjorden som i dag er privatisert eller utilgjengelig for allmennheten, skal bli tilgjengelig for allmennhetens friluftsliv innen 2030.

Oslofjorden er landets mest brukte sjø- og friluftsområde. Viktige tiltak er statlig sikring av friluftsområder, fjerning av ulovlige stengsler, bedre besøksforvaltning og videreføring av Kystsonenettverket. Planen peker også på behovet for bedre kollektivtilbud til badeplasser, utfartsområder og øyer. Dette er positivt for tilgjengelighet og folkehelse, men kan gi økonomiske konsekvenser for Vestfold fylkeskommune.

Organisering av arbeidet

Planen viderefører Oslofjordrådet og sekretariatet for Oslofjordrådet. I tillegg foreslås det å opprette en referansegruppe med frivillige organisasjoner, næringsliv, forskning og innovasjon, og en gruppe med ansvarlige myndigheter som skal bidra til bedre gjennomføring.

Dette er positivt fordi arbeidet for Oslofjorden krever samordning på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Samtidig bør rapporteringen samordnes med eksisterende rapportering gjennom blant annet KOSTRA og vannforvaltningsplanene, noe som planen nevner. Under forrige planperiode ble det utført en rekke relevante tiltak som ikke fikk synlighet i rapporteringen. Vi vil derfor også foreslå at rapporteringen innrettes med en mulighet for å melde fra om gjennomførte tiltak som ikke er tiltaksformulert i planen

Økonomiske og administrative konsekvenser

Planen slår fast at tiltakene ikke er juridisk bindende, og at statlige kostnader skal dekkes innenfor gjeldende budsjettrammer. Gjennomføring vil derfor være avhengig av prioriteringer i de årlige budsjettene.

Nytten for samfunnet

Planen framhever at tiltak for Oslofjorden har stor samfunnsnytte. En friskere Oslofjord vil gi bedre naturmangfold, bedre vannkvalitet, mer robuste økosystemer, bedre muligheter for friluftsliv og positive effekter for folkehelse. Robuste økosystemer er viktige for å møte klimaendringene, fordi de gjør naturen mer motstandsdyktig mot økt belastning, ekstremvær og endringer i klima og natur.

Bedre miljøtilstand kan også gi positive ringvirkninger for reiseliv, næringsliv, kystsamfunn og bosetting. Planen peker på at det trolig vil være dyrere å utsette tiltak enn å gjennomføre dem nå, fordi det ofte er mer kostbart å gjenopprette tapte naturverdier enn å ta vare på eksisterende verdier.

Vestfold fylkeskommunes rolle og bidrag

Vestfold fylkeskommune har en viktig rolle i arbeidet for en friskere Oslofjord. Dette gjelder særlig som regional planmyndighet gjennom oppfølging av regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram og handlingsprogram, regional kystsoneplan og Vårt Vestfold – bærekraftig arealpolitikk. Fylkeskommunen bidrar også gjennom oppfølging av vannområdene, deltakelse i Østersdugnaden og evt. prosjektfinansiering (Ref. Redd Oslofjorden 2024 og 2025).

I planen står Vestfold fylkeskommune ansvarlig for fire tiltak og disse står i tabell 1 under. Vestfold fylkeskommune merker seg at besøksforvaltning er løftet fram i den nye planen og at fylkeskommunen står som ansvarlig for tiltaket. Dette er et tema som allerede er integrert i kystsoneplanen og den kommende Vårt Vestfold - bærekraftig arealplan.

Tabell 1: Oversikt over tiltakene hvor Vestfold fylkeskommune står som ansvarlig. Planen presiserer at når det står "fylkeskommunene", omfatter det blant annet Vestfold fylkeskommune. Når det står "respektive veieiere", siktes det til Statens vegvesen, fylkeskommunene og kommunene.

Side	Innsatsområde	Tiltak der Vestfold fylkeskommune er omfattet	Ansvar slik det står i planen
26	5.4 Restaurering av naturverdier	Fortsette arbeidet med å øke gyte- og oppvekstareal for sjøørret, ved gjenåpning av bekkelukkinger og reetablering av fri fiskevandring i kartlagte vassdrag.	Respektive veieiere. Frist: Løpende.
31	5.5 Miljøgifter, forsøpling og plastforurensning	Bidra til økt rensing av forurenset overvann gjennom etablering av rutiner for tømning av sandfang, for å redusere utslippene av forurenset overvann til fjorden.	Respektive veieiere. Frist: Løpende.
39	5.7 Fremme et aktivt friluftsliv	Vurdere om det er behov for bedret kollektivtilbud frem til badeplasser og utfartsområder langs Oslofjorden, samt til øyene.	Alle kystkommunene og fylkeskommunene. Frist: Løpende.
39	5.7 Fremme et aktivt friluftsliv	Styrke arbeidet med å motivere kommuner og interkommunale friluftsråd til å bruke besøksforvaltning som metode for å ivareta tilgjengelighet og attraktivitet til mye brukte friluftslivsområder, samtidig som naturverdier ivaretas.	Miljødirektoratet og fylkeskommunene. Frist: Årlig.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Planen er ikke juridisk bindende. Flere tiltak vil kunne medføre økonomiske og administrative kostnader for Vestfold fylkeskommune, spesielt med tanke på rolle Vestfold fylkeskommune har som veieier og ansvar for kollektivtransport.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Saken støtter særlig FNs bærekraftsmål 6 Rent vann og gode sanitærforhold, 14 Livet under vann, 15 Liv på land og 17 Samarbeid for å nå målene. Arbeidet for Oslofjorden er avhengig av godt samarbeid mellom statlige myndigheter, fylkeskommuner, kommuner, forskningsmiljøer, næringsliv og frivillige organisasjoner.

Konsekvenser for CRPD

Tiltak som fremmer tilgang til strandsonen og friluftsområder kan bidra positivt til tilgjengelighet og deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren vurderer at planen er mer målrettet enn planen fra 2021. Det er særlig positivt at planen bygger på ny og oppdatert kunnskap som grunnlag for tiltakene. Videre er det positivt med økt satsing på restaurering, videreføring av Kystsonenettverket, etablering av referansegruppe og økt vekt på koordinering og oppfølging av gjennomførte tiltak.

Fylkesdirektøren støtter hovedretningen i de syv innsatsområdene. Særlig vurderes tiltak innen restaurering, reduksjon av utslipp fra avløp og jordbruk, samt arbeidet med å styrke fiskebestander og naturtyper som viktige for å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Samtidig vurderes innsatsområdet om nedbygging som mindre konkret enn flere av de øvrige innsatsområdene. Planen har et fokus på å begrense nedbygging i strandsonen og gruntvannsområdene, men omtaler i mindre grad hvordan ytterligere nedbygging i nedbørfeltet og langs vannforekomster kan unngås. Fylkesdirektøren mener at arealendringer langs bekker, elver, innsjøer og andre vannforekomster bør vies større oppmerksomhet, da slike inngrep kan påvirke vannkvalitet, naturmangfold og den samlede belastningen på Oslofjorden.

Fylkesdirektøren mener også at koblingen mellom Oslofjordplanen, vannforvaltningsplanene og regionale kystsoneplaner kan styrkes ytterligere. Det er særlig viktig å sikre at nye tiltak og arealinngrep ikke bidrar til ytterligere forringelse av vannforekomster i nedbørfeltet, da disse er viktige for å nå både miljømålene og målene for Oslofjorden.

Samtidig inneholder planen få nye økonomiske virkemidler. Mange av tiltakene forutsetter betydelig innsats fra kommuner, fylkeskommuner og frivillige aktører, uten at det følger tilsvarende finansiering.

Fylkesdirektøren vil særlig trekke fram samfunnsnyttene ved en friskere Oslofjord. Bedre miljøtilstand gir gevinster for folkehelse, friluftsliv, naturmangfold, reiseliv, næringsutvikling og attraktive lokalsamfunn. Robuste økosystemer er også viktige for å møte klimaendringene, fordi de gjør naturen mer motstandsdyktig mot økt belastning, ekstremvær og andre klimarelaterte påvirkninger. Det vil trolig være dyrere å reparere naturverdier senere enn å gjennomføre nødvendige tiltak nå.

Fylkesdirektøren støtter hovedretningen i planen, men mener det er nødvendig med bedre kunnskapsgrunnlag og tydeligere virkemidler for å begrense nedbygging både i strandsonen og langs vannforekomster i nedbørfeltet. Fylkesdirektøren mener også at langsiktig finansiering er avgjørende for å sikre tilstrekkelig gjennomføring av tiltakene.

Konklusjon/anbefaling

Fylkesdirektøren anbefaler at vedlagte høringssvar vedtas og oversendes til Klima- og miljødepartementet innen fristen 15.10.2026.

Vedlegg:

1. Høringssvar
2. Forslag-til-helhetlig-tiltaksplan-for-en-ren-og-rik-oslofjord-med-et-aktivt-friluftsliv-2026-2030